

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

26. Numerus Praedestinatorum quo pacto certus, praescientia, an praefinitione, tam respectu Angelorum, quam hominum. Aliqui supra numerum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

Romil. 17. Curus es Deo dicenti, hoc volo? Ergo Domine ille qui tanta fecit, tanta mala in sanctos tuos facere capiebat, tali cum misericordia dignum existimat? Hoc volo. An oculus tuus nequam quia ego bonus sum? Et in alio loco explicans uberibus quam sit illa recta & iusta responsio, cum quaererent Massilienses, qui eadem ista questione turbati sunt: Cur in eadem causa tam diversum iudicium? Responder eis: Nonne similis quaestio, cur in diversa causa idem iudicium? Revolvamus igitur illos o-

perarios in vinea &c. Numquid & hic audierunt innumerantes a patre familias, nisi HOC VELO? Ita quippe eius erga alios iuxta largitas, et erga alios nulla esset iniquitas. Et isti quidem utriusque in bonis sunt: veruntamen quantum ad iustitiam spectat & gratiam, potest & de eo qui liberatus recte dici VELO: potest & de eo qui damnatur: Tolle quod tuum est & vade. Illuc autem volo, quod non debet donare. An non licet mihi facere quod volo?

CAPVT XXVI.

Numerus praedestinatorum quo pacto certus, praescientia, an praefinitione, tam respectu Angelorum, quam hominum. Aliqui supra numerum.

Quapropter ut rem de causa praedestinationis breviter absolvamus, ista est inter praedestinationem sive electionem innocentium Angelorum, & lapsorum hominum differentia: quod Angeli quia sua voluntate, quamvis non sine gratia, steterunt, non ad meritum beatitudinis, sed ad praemium ipsam beatitudinem praedestinati sunt, hi vero non minus ad meritum, quam ad praemium. Ex quo fit ut illi ex meritis, non ex gratia; si ex pura gratuita gratia, non ex meritis electi sint. Illorum proinde praedestinationis causa sit propriae voluntatis electio, horum solum misericordia praedestinantis Dei. Quae videtur etiam esse ratio, ut in universis Augustini scriptis, nisi fallor, nusquam habeatur Angelos fuisse praedestinos a Deo. Nam quamvis aliquo sensu hoc verum esse possit, quia saltem ex meritis ad gloriam praedestinati sunt, plus tamen indicatur quando aliquis absolute praedestinus dicitur. Nam quia Dei praedestinitio, tanquam efficax decretum operandi, rei praedestinatae causa est, nemo absolute praedestinus dicitur, nisi quem sua voluntate Deus ad creaturam rationalis terminum, aeternam felicitatem eius, perducendum suscipit, viamque simul ac terminum, meritum scilicet & praemium, in ea, vi suae praedestinationis operatur. Quod sane in Angelis, ut explicuimus, non habuit locum. Nam illa quoque ratio est, cur demones, quamvis propria locutione, Deus eos ad aeternam damnationem praedestinaverit, utpote quam non alium quempiam, sed se in eis propter merita factorum esse praescivit, non dicantur a Deo praedestinati, quia non viam in eis sed terminum tantum damnationis operatus est. Hinc fit igitur, ut Angeli, sive beati, sive damnati potius praesciti, quam praedestinati esse censentur, quia meritum quod felicitatis & infelicitatis moralis causa est, eos propria voluntate habituros, non sua se efficacivoluntate & praedestinatione in eis operaturum esse praescivit. Sed in hominibus ex damnato genere salvandis, propter causam saepe repetitam, aliter accidit.

Propter hanc igitur praedestinationis Angelorum stantium, & lapsorum hominum di-

fferentiam, fieri videtur, quod Augustinus, quando de totius creaturam rationalis praedestinatione loquitur, prout Angelis atque hominibus communis est, nusquam asserat, quod scilicet, omnes illos qui in caelesti civitate utriusque constante collocandi sunt, a Deo praedestinos esse, quamvis aliquo sensu, saltem praedestinatione seu electione meritorum, verum esse possit, ut supra diximus; sed circumspicibilissime aliquoties dicat, Numerum sanctorum praedestinatorum esse, qui ex Angelis & hominibus impleri debet. Multum enim differunt, numerum sanctorum, & singulas personas sanctorum seu singulos sanctos praedestinos esse. Nam numerus definitus ex Dei sapientissima voluntate esse potest, qui nec minui nec augeri possit, et si singuli sancti quibus implendus est, in illum numerum non effici Dei, sed propria voluntate, quamvis non sine gratia, transferantur, atque inde propria similiter voluntate excidant. Sic enim personarum certitudo erit ex praescientia Dei, qua quis eas suam perseverantiam meritorum esse videt, numerus ipse ex praedestinatione.

Quapropter si secundum sancti Augustini mentem, de re ista sentire ac loqui volumus, praedestinato creaturarum rationalium videtur esse peracta in hunc modum. Cum Deus caelestem quandam civitatem condere decrevisset ex creaturis rationalibus, quae ipsam tanquam regem atque artificem suam per totam aeternitatem amaret & coleret, certum civium numerum qui scopo eius congrueret, ex infinita sua sapientia definivit. Nunc quippe, ut Augustinus ait, quid agat & quantum numerus esse debeat, primum omnium hominum, deinde sanctorum sicut siderum, sicut Angelorum, atque etiam terrenis loquamur, sicut pecorum, piscium, volatilium, sicut arborum & herbarum, sicut denique silvorum, capillorum nostrorum. Hunc ergo caelestis civitatis numerum ita praefixit, ut si qui ex illis caderent quos ad sedes praedestinas condere, & in via vel agone consistere decreverat, alii vel conderentur, vel ex ipso damnato genere suscitarentur qui lapsorum implerent locum. Nam duplicem istam suppletionis modum Augustinus diversis in locis tetigit: Primum quidem in libris de

Vide lib. 14 de Civitate, c. 21. & 26. lib. 9, de Gra. c. 18. & c. 21. quae infra citantur.

Epist. 100.

libero arbitrio, ubi de Angelis loquitur: *Non enim vel bonitas eius quasi aliquo modo, vel omnipotentia difficultate deficeret, ad creandos alios quos in eis sedibus collocaret, quas peccando atque deseruissent.* Alterum in libris de Civitate Dei: *Non desunt utique consilium quo certum numerum civium in sua sapientia predestinatum, etiam ex dimisso genere humano sua civitatis impleteret.* Vtrum igitur utrumque modum servaverit Deus, ut videlicet ad supplenda tantum loca cadentium Angelorum condiderit genus humanum (quo simul, haud secus atque Angelis, prolapsis, ex eodem damnato genere mundum reserferit) vel tantum posteriorem, ita videlicet ut homines perinde atque Angelos per se ad predestinatum numerum impletionem ordinaverit, ruinasque tam Angelorum quam hominum, ex damnato humano genere reserferit, non ita perspicue ex Augustino cerni potest. Nam utriusque opinioni loca fortassis quaedam favent, quamvis posterior magis ejus sententiae consentaneus esse videatur.

Itaque cum Angeli plurimi à perseverantia deficiente ceciderint, restabat hominum genus, ex quo non solum lapsorum ruina, sed etiam quicquid deerat implendo praeslituto divinitus numero, supplendum erat. Quam ob causam tam diu fuissent homines in paradiso generando multiplicati, si omnes in collocata sibi sanctitate stetitissent, donec numerus ille caelestium civitatis impleteret, ut illo impleto ad immortalem vitam, aeternamque beatitudinem transferrentur. Nam in libris de Genesi ad litteram tradit, tam diu homines in paradiso immortaliter victuros fuisse, *Donec certo numero impleto, si iuste omnes obedenterque viverent, tunc fieret illa commutatio &c.* Et in libro primo retractionum: *Ac per hoc & in parentibus, & in filijs secunditas, felicitasque mansisset, usque ad certum sanctorum numerum quem predestinavit Deus, nascerentur homines non parentibus succedenti morientibus, sed cum viventibus regnaturi.* Atque hoc ipsum etiam in aliis locis tradit.

Ex quo colligendum relinquitur, tantum tunc hominum numerum nasciturum fuisse, si omnes ipsi in sanctitate persistissent, quantus nunc post peccatum predestinatorum hominum ex hominibus lapsis congregabitur. Et è contrario, tantum nunc hominum numerum ex lapsorum progenie ad aeternam beatitudinem colligi, quantus tunc ex innocentibus, si omnes in innocentia perseverassent, fuisset natus. Quod quemadmodum ex ejus principiis tanquam consuetudinem nos colligimus, ita & suis verbis Augustinus expressit: *Illud potius, inquit, est credendum quod sanctorum numerus, quod complenda illi fuisset beatissima civitati tantus existeret, cesset nemo peccasset, quantus nunc per Dei gratiam de multitudine colligitur peccatorum.* Nam si vel illo isto, vel isto ille fuisset major, aut minor, necessario nume-

rus sanctorum civium in Dei sapientia predestinatus, videtur fuisse contrahendus aut ampliandus.

Hoc interim in Augustini doctrina dubitatione prorsus caret, quod Angelorum ruina, hoc est, sedes illa quibus assequendis Angelis, qui prolapsi sunt, creati fuerant, per homines essent in utrolibet statu reparanda, ut ita suppleta Angelorum societate, qua cadentium lapsu minuta erat, numerus ille sanctorum predestinatus, nulla Angelorum defectione turbaretur: *Placuit universitatis creatori atque moderatori, ut creatura rationalis, que in hominibus erat quoniam peccatis atque supplicij & originalium & proprijs tota perierat, ex eius parte reparata quod Angelica societati ruina illa diabolica minuerat, suppleret.* Et uberius clariusque paulo post: *Et utique noverunt sancti Angeli docti à Deo, curis veritatis aeterna contemplatione beati sunt, quanti numeri supplementum de genere humano integritas illius civitatis expectet.* Propter quod à Apostolo, *instaurari omnia in Christo que in caelis sunt, & que in terris.* In ipso quippe instaurantur que in caelis sunt, cum id quod inde in Angelis lapsum est ex hominibus redditur. Sed utrum ille numerus qui vel ex hominibus innocentibus tunc fuisset colligendus, vel ex peccatoribus nunc colligitur, aequet precise numerum Angelorum qui superbia ceciderunt, an vero etiam superet, statuere perdifficile est; quod & Angelorum cadentium, & hominum ad beatitudinem resurgentium numerus humanae ignorantiae sit incertus. Quam incertitudinem & Augustinus non uno loco profiteatur. Nam in libris de Civitate Dei dicit:

De mortali progrete merito iustaque damnata tantum populum per gratiam suam colligit ut inde suppleat & instaurat partem qua lapsa est Angelorum; ac sic illa dilecta & superna veritas non fraudetur suorum numero civium QUIN ETIAM FORTASSIS ET UBERIORE LAETETUR. Et in Enchiridio jam citato, cum ruinas illas angelicas, seu Angelorum societatem ruentium defectione mutilatam, ex hominibus instaurandam esse statueret, adjicit: *Itaque superna illa Hierusalem mater nostra civitas Dei, nulla civium suorum (ex lapsu Angelorum) numerostrata fraudabitur, sed UBERIORE ETIAM COPIA FORTASSE REGNABIT.* Vbi quod utroque loco dubitantis animi voce (fortassis) utitur, duplex videtur esse causa. Vna quia nobis incertum est, quantus sit numerus universorum civium caelestis Ierusalem, itemque quantus Angelorum cadentium aut hominum resurgentium, ut ex eorum collatione certi aliquid decernere possemus. Quid si enim numerus caelestium civium tantus à Deo predestinatus sit, ut etiam angelica suppleta societate, magnus occupandatum sedium numerus vacet? Quam suae dubitationis causam Augustinus ibidem indicat. *Neque enim, ibidem*

inquit,

inquit, numerum aut sanctorum hominum aut immoderatum demonum novimus in quorum locum succedentes sibi sancta mater Ecclesia, qua perisli apparebat in terris, in ea pace de qua illi ceciderunt sine ullo temporis termino permanebant. Sed illorum civium numerus sive qui est, sive qui futurus est, in contemplatione est eius artificis qui in mensura, numero & pondere cuncta disponit. Altera fortassis etiam fuit, quia si praecisus ille numerus hominum, si e innocencium, sive lapsorum ad beatitudinem pertingeret, quantus cadentium Angelorum fuit, videretur profecto genus humanum tantum per accidens esse conditum, & quasi intrusum universo, ut Angelorum societati, per quorundam superbiam diminuta sua constaret integritas. Quid si enim non nisi decem aut viginti angeli à perseverandi stabilitate defecissent, an ideo non nisi decem aut viginti homines in paradiso perseverantes nati fuissent, aut post peccatum toridem reparandi? Quid si omnes Angeli in veritate stetitissent, an propterea genus humanum in isto corporali caeli terraeque complexu, neque condendum fuisse arbitramur, ut tanta rerum corporalium, tam ordinata universitas, nullius creaturae rationalis usibus serviens, inutilis permaneret, vel ne quidem instituenda fuisse credatur? Quod si merito absurdum videri potest, hinc existimo sanctum Augustinum significare voluisse, caelestem civitatem non esse fraudatam numero suo, sed uberiore fortassis copia, quam si omnes perstiterissent angeli, laetaturam; nempe quia fortassis ab initio ante constitutionem mundi tantus beatorum civium numerus praedestinatus est, ut non tantum praecise angelorum ruina restaurata, sed praeter eos qui lapsorum Angelorum suppleant locum, plurimi praedestinati à Deo sedibus inveniendi sint.

Cum igitur propter creaturas rationales, quae tanquam ceteris omnibus praestantiores, immediate sub Deo collocatae & ipsius ineffabili contemplatione beanda sunt, tota caeli terraeque machina sit condita, & seculorum transvolantium cursus ad suum terminum properet, ab istius beatissimi numeri impletione, tota temporalis eius administratio regulam sumit; ut prout paucitas aut multitudo liberandorum beatorumque postulerit, tardius aut celerius terminetur. Quod tam liquido verum est, ut si subito tota humani generis iam viventis multitudo, castitatis veraeque pietatis cultu recte viveret, & huiusmodi repentina conversione praedestinatus ille civium sanctorum numerus impleretur, confestim huius mundi impenderet occasus: Unde quibusdam conquerendo dicentibus quomodo?

Lib de bono
viam ad illu
c. 23

Quomodo subsistet genus humanum si omnes fuerint continentes? Respondet Augustinus: Quasi propter aliud retardetur hoc saeculum, nisi ut impleatur praedestinatus numerus ille sanctorum,

rum, quo citius impleto, profecto nec terminus saeculi diffaretur. Et in alio libro de bono conjugali, humilibus respondet querimonibus: Utinam omnes hoc vellent (ab omni concubitu abstinere) dumtaxat in charitate de corde conjugaliis puro & conscientia bona & fide non ficta: multo citius Dei civitas completeretur & acceleraretur terminus saeculi. Quapropter saeculi huc usque retardati ratio, iuxta sanctissimi Praefatis principia, non est alia quam ut cives illi qui ad implendum praedestinatum numerum caelo ascripti sunt, & adhuc peregrinantur in saeculo, dilationis istius beneficio colligantur: Iudex noster non radio sed amore diserte salutem nostram, ratione non inopia, non quia non potest & modo subvenire, sed ut numerus omnium nostrum usque in finem possit impleri.

Sed numerus iste secundarius qui ex humano lapsorum genere colligitur, ut Angelorum ruinas, illumque primarium numerum caelesti civitati praestitutum impleat, non tantum secundum numerum & formaliter, sed etiam secundum personas & materialiter praedestinatus ac certus est, non tantum ex praescientia per quam & alter angelorum stantium atque cadentium certus fuit, sed etiam ex immutabili decreto praedestinantis Dei. Non enim nunc promissive, sicut olim velle atque perseverare, libero cuiusque arbitrio constitutum, sed ipsa voluntas eorum liberanda, ipsum velle & perseverare peculiari & gratuita donatione singulis largiendum. Ex quo efficitur, ut quamvis ad implendum primarium illum numerum, tota caelesti civitati divina praesentione praefixum, satis esset ut numerus duntaxat eorum ex quibus constabatur illud supplementum, praedestineretur à Deo; propter istius ruinae tamen magnitudinem qua libertas arbitrii ad surgendum ac standum attenuata & infirmata est, necesse est, ut etiam singulae personae ex illa ruina suscitandae, divini operis beneficentia liberentur, & per hoc divina praedestinatione solvantur. Vtrumque sapissime sanctus Augustinus docet, de numeri materialis seu de personarum praedestimatione, libri duo postremi ad Prosperum & Hilarium exarati pleni sunt. Nam quod toties dicit, Deum praescivisse quibus dona sua daturus esset, non aliud probat, quam eos ipsos esse praedestinos secundum regulam ex qua Augustinus ipse concludit: Praedestinos à Deo esse quos liberat & coronat. Numeri vero formalis praedestimationis, quamvis ex personarum omnium praedestimatione consequatur, per se tamen ipsa crebris testimoniis astrui potest: Quorum (qui videlicet praedestinati sunt in regnum Dei) ita certus est numerus ut nec addatur eis quisquam, nec minuat ex eis. Et inferius: Numerus ergo sanctorum per Dei gratiam Dei regno praedestinitus, donata sibi etiam usque in finem perseverantia, illic integer perducetur. Et iterum:

Lib de bono
conjugaliis
10.

1o 2o al. 3o

Lib de doo
no per sive
c. 17. & 21.

Ibid. c. 17.

Lib de cor.
& gra. c. 13

Ibid.

Et

1010. Hi ergo qui non pertinent ad istum certissimum & sollicitissimum numerum pro merito iustificati indicantur. Et in Epistola ad Paulinum: Certus est ergo Dei praesentia definitus numerus & multitududo sanctorum, quibus diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Et in libro de dono perseverantiae: Deum autem melius esse iudicavit, misere quosdam non perseverantibus certo numero sanctorum suorum &c. Et in libris de baptismo contra Donatistas: Omnis plebs in Christo filia regis intrinsecus, in quibus (iustis) est numerus certus sanctorum praedestinatorum ante mundi constitutionem.

Cujus doctrinae principijs contentanea docet ulterius Augustinus, quicquid sive iustorum sive iniustorum hominum, extra illum beatissimum ac praedestinatorum numerum in Ecclesia congregatum esse esse super numerum, quos etiam supernumerarios appellare solet. Nam in eodem loco adjicit: Illa vero multitudo sanctorum sive aperta sive occultis separationibus forissecus adacet super numerum. Quem certum praedestinatorum numerum, in tractatibus in Ioannem, significatum docet illis centum quinquaginta tribus piscibus, qui post resurrectionem eius capti sunt: Sic post resurrectionem videlicet, non sunt aliqui super numerum, sed certus est numerus, centum quinquaginta tres. Et in sermonibus ad populum: Misereant, ceperunt; certus est numerus, nemo est ibi super numerum. Nemo autem quavis super numerum accedunt ad altare, qui in populo Dei videntur, & in libro vita non scribuntur. Ibi ergo certus est numerus. Et in alio sermone citat scripturas unde illius doctrinae occasionem sumit: In congregatione christiana, quanta perit, ad participationem & communionem sacramentorum multiplicati sunt super numerum. Alius est ergo numerus; alij super numerum. Numerus est de quibus dicit apostolus: novis Dominus qui sunt eius. Super numerum autem: quoniam in magna domo non solum vasa sunt aurea & argentea, sed & lignea & fililia &c. Numerus ergo vasa in bonorem, super numerum vasa in contumeliam.

Hac igitur doctrina diu Augustini constantissima, qua numerum salvandorum certum & immutabilem esse tradidit, non tantum ex praesentia perseverantia sub gratia voluntatis, sed etiam ex praedestinatione Dei Massiliensium presbyterorum superbia ferre non potuit, quibus molestissimum fuit, eum ex divina definitione tam invariabiliter pra-

destinatum esse, ut neque augeri, nec minui posset, nec quisquam in eum exclusus irroperet: Neque acquiescunt, inquit Prosper ad Augustinum, praedestinatorum electorum numerum, nec augeri posse nec minui, ne locum apud infideles ac negligentes cohortantium incitamenta non habeant: ac superflua sit industria & laboris inditio, cuius studium cessante electione frustrandum sit. Et similiter Hilarius eorum proponens querimonias: Si sic praedestinati sunt, inquit, ad utramque partem, ut de alijs ad alios nullus possit accedere, quo pertinet tanta extrinsecus correptionis instantia? Et inferiorius: Inde est quod & illud pariter non accipiunt, ut eligendorum reiciendorumque esse definitum numerum velint. Quarum verba querelarum perspicue manifestant, quo pacto sanctus Augustinus certitudinem istius numeri intellexerit, nempe non ex praesentia duntaxat, sed ut loquuntur, ex definitione & praedestinatione Dei. Nam numeri certitudinem ex sola praesentia diffiteri aut ignorare non poterant, utpote quam ipsi maxime circa futura tam conditionata quam absoluta praedicabant. Unde prosper de ipsis profiteatur, quod praepositum & praedestinationem Dei secundum praesentiam receperunt. Item quod ob hoc Deum alios vasa honoris, alios contumeliae facere fatebantur, quia sine uniuscuiusque praedestinatione, & sub ipso gratiae adiutorio in qua futurus esset, voluntate praesentis. Illam igitur numeri certitudinem libenter agnoscebant respectu salvandorum hominum, quam circa stantes & beandos angelos Deus habuit, quorum numerum vel personam non praedestinavit ipse, ut in gratiae adiutorio & sanctitate perseverarent, sed eos, sub ipso gratiae adiutorio in qua futuri essent, voluntate praesentis. Enim vero quid stultius, hominibus Dei praedestinationem iuxta praesentiam praedicantibus, quam ut certitudinem inde resultantem, industriae ac laboribus & exhortationibus repugnare putent, cum illa numeri certitudo ex exhortationibus, laboribus & industriae praesupposita praesentique nascatur? Itaque valde mirum est, recentiores adversus istius numeri definiti ac praedestinati certitudinem, hoc est, adversus apertissimam sancti Augustini doctrinam, tanto studio adversus hereticos inculcatam, praesentis querimonias tanta animositate refricare, ut omnem sollicitudinem bonorum operum & salutis plane tolli clament.

Prof. ad Aug.
Hilar. in Epist. ad Aug.

Prof. in Epist. ad Aug.

Vide Ess. de praedest. & reprob. c. 5. n. 14.

... in ...

Vu 3 CORNE.